

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 668

van **ROBRECHT BOTHUYNE**

datum: 9 april 2021

---

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Grafische en papier- en kartonbewerkende sectoren - Nood aan tso-profielen

Febelgra geeft aan: "In het najaar 2020 uitten de grafische en papier en karton bewerkende sectoren hun bezorgdheid: vanaf 2023 zou de opleiding 'drukken' niet meer worden aangeboden in de derde graad van het tso (technisch secundair onderwijs). Vanuit deze bekommernis werd in maart 2021 een sectorbevraging gehouden door GRAFOC, Febelgra, Indufed en PaperPackSkills bij bedrijven uit de grafische en papier- en kartonbewerkende sectoren. Daarbij werd nagegaan of er nood is aan tso-profielen drukken en afwerken."

Als conclusie geeft de sectorbevraging aan: "De uitstroom uit onderwijs en VDAB, samen goed voor gemiddeld 69 leerlingen en werkzoekenden per jaar, zal niet volstaan om de geschatte aanwervingen in te vullen. In een periode van 0 tot 1 jaar zijn de bedrijven op zoek naar 161 drukkers en drukafwerkers; in de periode tussen 2 en 5 jaar gaat het gemiddeld om 82 drukkers en afwerkers per jaar. De cijfers uit het onderzoek tonen aan dat er nood is aan voldoende technisch geschoolde instroom waarbij een tso-richting drukken van groot belang blijft."

Investeren in promotie van de opleiding, sector en kansen in tewerkstelling is en blijft nodig. Samenwerking met VDAB, de sectoren, de bedrijven en de scholen moet ertoe leiden dat de instroom gelijklopend blijft aan de noden.

1. Nam de minister van Onderwijs de beslissing om de opleiding 'drukken' niet langer aan te bieden via tso, in onderling overleg met de minister? Wat is de redenering achter de stopzetting?
2. Hoe kijkt de minister naar de conclusies van de sectorbevraging?
3. Op welke manier kan de minister - op korte en op lange termijn - tegemoetkomen aan bovenvermelde verzuchtingen?
4. Welke acties werden in het verleden opgezet om de aantrekkelijkheid van de opleiding, maar ook van de tewerkstelling, aan te moedigen? Met welke stakeholders werd toen samengewerkt? Welk budget werd ervoor uitgetrokken?
5. In hoeverre werkt de minister samen met de minister van Onderwijs om de instroom in het tso aan te moedigen, specifiek voor de richting 'grafische' en de richting 'drukken en drukafwerking'? Wat is het gezamenlijke plan van aanpak op korte en op lange termijn?

6. Wat is de visie om het gebrek aan geschoold personeel, specifiek de drukkers, op de Vlaamse arbeidsmarkt aan te pakken?
7. Plant de minister een mediacampagne ter promotie van de opleiding en de sector? Indien zo, graag timing en budget.
8. Welk budget zal in het algemeen worden vrijgemaakt om de sector en de opleiding aantrekkelijker te maken?
9. Op welke manier zal de samenwerking tussen VDAB, de bedrijven, de scholen en de sectoren bevorderd worden in hun queeste naar instromers (en uitstromers)?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 668 van 9 april 2021

van **ROBRECHT BOTHUYNE**

---

1. De modernisering van het secundair onderwijs wordt stapsgewijs ingevoerd. Volgend schooljaar starten de eerste leerlingen in de vernieuwde tweede graad. Het studieaanbod van het gemoderniseerde secundair onderwijs verschilt van het huidige studieaanbod en krijgt – voor wat de 2de en 3de graad betreft – een nieuwe indeling volgens studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen (= matrix). Het geactualiseerde studieaanbod werd vormgegeven na o.a. een breed maatschappelijk debat en een screening van alle huidige studierichtingen. Eén van de doelstellingen van de matrix secundair onderwijs was een reductie van het studie aanbod.

Met het oog op een transparant en rationeel studieaanbod is het de bedoeling dat de matrix in hoge mate stabiel is, ook al blijft er ruimte voor wijzigingen naar aanleiding van maatschappelijke, onderwijskundige, technologische of andere ontwikkelingen of arbeidsmarktnoden. In de regelgeving zijn procedures voorzien om nieuwe studierichtingen aan de matrix toe te voegen en om studierichtingen aan te passen. Vijfjaarlijks wordt het integrale studieaanbod gescreend op actualiteitswaarde en op basis van deze screening kan het studieaanbod bijgestuurd worden.

Er zijn nog steeds grafische opleidingen voorzien in de matrix. De benamingen kunnen evenwel gewijzigd zijn (en sommige richtingen zullen samengevoegd zijn).

In de dubbele finaliteit zal er in de 2de graad volgend aanbod zijn:

- 2^e graad grafische technieken

In de arbeidsmarktfinaliteit zal er in de 2de graad volgend aanbod zijn:

- 2^e graad Printmedia

In de programmatieprocedure voltijds secundair onderwijs is vastgelegd dat de SERV betrokken is voor structuuronderdelen met dubbele finaliteit of finaliteit arbeidsmarkt. Programmatie wordt steeds goedgekeurd door de Vlaamse Regering dus op die manier ben ik betrokken.

2. De conclusies uit de sectorbevraging zijn niet nieuw voor mij. Knelpuntberoepen en -vacatures blijven een feit in tal van sectoren, zo ook in de grafische en papier en karton sector. Investeren in promotie van deze beroepen, de sector en kansen op tewerkstelling blijft dus noodzakelijk. Technologische bedrijven kampen met een tekort aan geschoold personeel en het inkrimpen of afschaffen van opleidingen die toeleiden naar knelpuntberoepen op de arbeidsmarkt moet goed overwogen worden en zeker afgestemd worden met de betrokken sectoren. Ik meen dat deze afstemming grondiger had kunnen worden door gesproken.
3. Ik consolideer de aandacht voor TSO en BSO STEM – profielen via de nieuwe sectorconvenants 2021 – 2022. Ook met de grafische en papier en karton sector heb ik recent een nieuw sectorconvenant afgesloten waarin ze, ondersteund via sectorconsulenten, de aandacht voor deze problematiek door trekken (zie ook deelvraag 6).

In de nieuwe STEM – agenda 2030, die eerstdaags aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd, trachten we de aandacht voor finaliteitsrichtingen en TSO- en BSO-profielen ook te bewaken en de instroom te verhogen.

Vermits heel wat sectoren kampen met een soortgelijke problematiek is dit bij uitstek ook een thema waar intersectoraal rond kan worden nagedacht worden. Om intersectorale samenwerking rond dit soort van uitdagingen te stimuleren werden voor 2021 – 2022 3 intersectorale adviseurs bij de SERV aangesteld.

Ik ben ervan overtuigd dat ook duaal leren een oplossing kan bieden om de instroom op de arbeidsmarkt te verhogen .In 2020 werd een sectoraal partnerschap met de grafische papier- en kartonbewerkende sector opgericht. Dit is een opstartend sectoraal partnerschap met nog veel groeipotentieel. Dit schooljaar lopen er twee duale trajecten (Sense) namelijk:

- Offset- en rotatiedrukker duaal
    - o 4 scholen bieden dit aan, maar er is slechts 1 leerling ingeschreven.
    - o Volgend schooljaar zal dit traject gesplitst worden waardoor het leerlingenaantal kan verhoogd worden.
  - Operator digitaal drukken
    - o 4 scholen bieden dit aan, 13 ingeschreven leerlingen
  - Volgend jaar komt er nog de opleiding 3de graad BSO printmedia duaal bij.
4. In het vorige sectorconvenant (2018 – 2020) van de grafische en papier en karton sector dat ik financierde stond deze uitdaging ook centraal. 4 VTE sectorconsulenten gingen hier op het terrein mee aan de slag en werkten in dit kader samen met o.a. VDAB en onderwijs.
  5. In de nieuwe STEM – agenda 2030, die aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd, trachten we de aandacht voor finaliteitsrichtingen en TSO- en BSO-profielen ook te bewaken en de instroom verder te verhogen. In de governance die verbonden is aan de STEM – agenda werken onderwijs en werk nauw samen aan de STEM – uitdagingen.

Er zal in het kader van deze agenda vooral connectie gezocht worden tussen bestaande actoren en initiatieven en er zal samen met de sectoren bekeken worden hoe we de instroom in TSO – en BSO profielen nog kunnen versterken. Zoals reeds eerder gesteld kan de intersectorale adviseur bij de SERV hier mee op ondersteunen en de engagementen die de grafische en papier en karton sector opnemen in hun nieuw sectorconvenant dragen hier ook toe bij.

6. Door de nieuwe sectorconvenants die ik met beide opleidingsfondsen GRAFOC en PaperPackSkills heb afgesloten, ben ik goed op de hoogte van de pijnpunten en bekommernissen die in de grafische en papier en kartonbewerkende sector leven. De uitstroom door de vergrijzing van de specifieke beroepen drukker en drukafwerker is al vele jaren één van de dringendste actiepunten. Ik blijf investeren in de sectoren via sectorconvenants om dit verder aan te pakken via de inzet van concrete terreinwerken (sectorconsulenten).

Vele actiepunten in hun nieuwe sectorconvenant zijn gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt:

- het jaarlijks bezoeken van alle 18 scholen met een grafische opleiding
- deelnemen aan GIP proeven van scholieren/ studenten
- intensief zoeken naar stageplaatsen voor leerlingen. Met 14 stages per 1.000 werknemers scoort de grafische sector het hoogste van de industriële sectoren. (Bron: groepssectorfoto 2020 WSE)

- inzetten op duaal leren
- ontdekhoeck en workshop in het Beroepenhuis
- organiseren van job expo's en speeddates voor leerlingen
- competentieontwikkeling voor leerkrachten
- opmaken van beroepskwalificatiedossiers voor alle grafische beroepen en samenwerken met sectoren met gelijklopende profielen
- opleidingen aanbieden in het kader van de 10 dagen leerlingenstages op gespecialiseerde infrastructuur bij VDAB

Hoewel het aantal initiatieven en acties die genomen worden om instroom naar grafische opleidingen te stimuleren indrukwekkend is, blijft het aantal leerlingen die effectief in deze richtingen en beroepen start, te laag.

7. We plannen momenteel geen campagne specifiek voor deze sectoren en beroepen, maar in de beeldvorming van de algemene VDAB - campagnes komt deze wel aan bod.
8. Via de sectorconvenants investeer ik, zoals reeds eerder gesteld, structureel in de werking van sectoren rond aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt, levenslang leren, werkbaar werk en non-discriminatie en inclusie. Ik doe dit via de inzet van sectorconsulenten. Ik sloot recent een nieuwe generatie sectorconvenants af voor de komende 2 jaar en daarbij ook duale addenda en addenda non-discriminatie en inclusie. Voor de grafische en papier en karton sector samen betekent dit concreet dat ik 4 VTE sectorconsulenten financier en extra middelen geef voor duaal leren en non-discriminatie en inclusie.
9. Om de kloof van vraag en aanbod naar geschoold personeel te kunnen dichten, zet VDAB al jarenlang in op de zoektocht naar potentiële grafische werknemers. Er is intensieve afstemming tussen VDAB en GRAFOC/PaperPackSkills.

Via verschillende kanalen worden kandidaten gerekruteerd:

- Het grafisch opleidingscentrum in Turnhout.
  - o Een team van 6 instructeurs (3 prepress- 1 druktechnieken- 1 digitaal drukken- 1 drukafwerking) verzorgt opleidingen voor een 100-tal werkzoekenden per jaar.
- Stages en IBO.
  - o Elke cursist die een opleiding volgt bij VDAB krijgt de kans om tijdens het opleidingstraject minimaal één stage van een aantal weken te doen in een grafisch bedrijf en er wordt maximaal ingezet op IBO als vervolgtraject om de warme overdracht opleiding-bedrijf mogelijk te maken
- Begeleiden van stages.
  - o Sinds 12 jaar is er een samenwerking tussen GRAFOC en VDAB voor de begeleiding van de cursistenstages op de werkvloer. Dit zorgt voor een intensieve verbondenheid met de bedrijven en maximaliseert de uitstroom naar het aangeleerde beroep.
- Opleidingen in Samenwerking Bedrijf (OSB)
  - o Naast de opleidingen bij VDAB worden ook opleidingen georganiseerd in de bedrijven zelf. Vooral in de regio's waar werkzoekenden mobiliteitsproblemen hebben omwille van de afstand tot het VDAB opleidingscentrum. De provincies West- en Oost Vlaanderen staan hier in the picture. Er zijn veel vacatures en weinig opleidingsmogelijkheden. De grafische infrastructuur in de bedrijven is meer technologisch gespecialiseerd en bovendien heel erg kostbaar. Om die reden besliste VDAB om sinds 2016 extra in te zetten op opleidingen op de werkvloer waarbij een mentor van het bedrijf een basisopleiding verzorgt aan werkzoekenden. GRAFOC werd gevraagd om dit te promoten bij de bedrijven en er werden een 150 tal bedrijven bereid gevonden om hieraan mee te werken. In een periode van 4 jaar werden op die manier een 100-tal werkzoekenden

opgeleid en tewerkgesteld. Momenteel loopt dit project door, evenwel door de Corona maatregelen eerder moeizaam.

- Vanaf 2022 wil VDAB in Oost- en West-Vlaanderen één mobiele sectie Grafimedia inrichten.
  - o Deze sectie zal meermaals per jaar verhuizen naar een andere regio. Hiermee willen we de arbeidsmarktreserve met productiemedewerker en operator kenmerken gaan screenen en oriënteren naar een beroep in de grafimedia. De screening duurt maximaal 1 week. Aansluitend is het mogelijk om een basisopleiding van 4 weken te volgen voor procesoperator drukken of procesoperator drukafwerking. Deze basisopleiding is voldoende om via een vorm van werkplekleren vacaturegericht een opleiding te volgen in een bedrijf. We hebben een capaciteit om jaarlijks 100 kandidaten te screenen en 70 kandidaten in een basisopleiding te voorzien.